

bi mogao nastupiti prigovor tome postupku sa primedbom, ako se slučajno ta nova nastala vrst kulture proda — da onda nije taj postupak dobar. Na ovo mogu unapred reći, da kod delimičnog otuđivanja jedne parcele mora postojati nacrt na osnovu onog stanja kako je u prirodi dana otuđenja, jer, kako sam spomenuo — kultura se menja prema nahodanju zemljoposjednika.

U vezi toga rada nije potrebno da se prave posebne skice, a još manje je potrebno sastavljanje prijavnih listova za porresku upravu, odnosno zemljišnu knjigu. Za zemljišnu knjigu sporedno je kakva je kultura, jer ona ne jamči niti za bitniju stvar — za površinu i oblik to će još manje jamčiti za kulturu.

Držim ako se ima u vidu čl. 46 zakona o kat. zemljišta kao i propise pravilnika VII deo II odeljak, da katastr. geometar imade snimati na terenu samo takove promjene, koje su već unapred razdeljene, belegima označene, dakle poslove u kojima vrši jedan najobičniji rad — onda je i rad geometra koga danas vrši u kat. upravama običan pisarnički rad — koji je daleko od njegovog poziva. Ovakav rad je preskup, a uspjeh ispod očekivanja, pogotovo ispod očekivanja ako se uzme, da bi se taj personal mogao mnogo korisnije upotrebiti na radovima merničke reambulacije odnosno novog premera onih općina, kojih je svako održavanje nemoguće bez tih tehničkih radova, a u koje stanje će pasti svaka općina i kod najboljeg održavanja katastra. U tom radu našao bi se geometar u svom pozivu — rad bi mu bio vidan i svrsishodan.

Ovim odgovorom na članak g. Vukovoja dotakao sam se samo kardinalnih pitanja, koje bi valjalo pretresti u interesu same službe, premda imade još mnogo toga što bi trebalo pojednostaviti u svrhu oterećenja i ubrzavanja rada katastarskih uprava.

Završujući apeliram na vodeće da u interesu same struke učine jednu anketu, da temeljito pregleda sve dosadanje propise, pa na osnovu pokazane prakse donese izmene, koje će odgovarati današnjim potrebama.

Бисић Мехмед,
кат. геометар

ЛИКВИДАЦИЈА УЗУРПАЦИЈА У РАНИЈОЈ БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

и подела државног земљишта земљом оскудним земљорадницима

У трећој свесци Геометарског гласника из год. 1937, на страни 196, донета је једна белешка под насловом: „Нови премер у Дринској и Врбаској бановини“. У истој белешци се наводи између осталог, да се у Босни и Херцеговини

врше премеравања у сврху извршења Уредбе о ликвидацији узурпација у ранијој Босни и Херцеговини и апелује се на колеге, који на тим радовима сарађују, да о тим радовима упознају остале своје колеге путем нашег стручног гласила. Одазивајући се позиву нашег Гласника, ја ћу покушати, да овим чланком упознам његове читаоце о извршењу радова по Уредби о ликвидацији узурпација у ранијој Босни и Херцеговини.

Пре свега да упознамо наше колеге како је дошло до тих узурпација. Познато је, да су Босна и Херцеговина, а нарочито Босна, већином шумовити крајеви. Зиратна земљишта, која су у великој већини приватно власништво, протежу се у државним шумским пределима као острва у морима. Овакав распоред обрадивог и необрадивог земљишта диктовао је, да се у Босни и Херцеговини развије и устали систем усамљеног газдинства тј. салашарски или индивидуалистички систем. Поседи су дакле по правилу груписани и како је у већини случајева појас обрадивог земљишта узан, то многи поседи граниче са државним поседом. Ово и стога, што у Босни и Херцеговини нису још излучене мере и балталик тј. још не постоје сеоске односно општинске шуме и пашњаци, већ је сва земља или приватно власништво или државно власништво (Ерар).

Важно је дакле овде уочити моменат, да се приватни посед граничи и са државним поседом, а има случајева, да је он у виду енклаве сав у државном поседу.

За време катастарског премера у Босни и Херцеговини, снимљено је фактично стање на терену и све шуме, које нису биле приватно власништво, биле су уписане у катастру и грунтовници на државу (ерар).

Шумске власти доцније су на основу катастарских мапа извршиле омеђавање државног поседа на тај начин, што су за међне белеге узимали стабла на лизијери државног поседа, та стабла затесавали и на њих утиснули бројеве белега. После тога до данас није вршено никакво омеђавање државних шума, нити обнова старог омеђавања. Међна стабла у већини су исечена и сељак, чије имање граничи са државним поседом, закорачио је у државни посед и почео га постепено узурпирати на тај начин, што је дрвеће на лизијери државног поседа секао и узимао за своју потребу, а земљиште припајао своје имању, те ограду свога поседа стално одмицао и захваћао државног поседа. Ако је био кмет тј. ако је уживао туђу (агинску) земљу, онда је тежио не да проширује ту туђу земљу, већ је хтео да одвојено од ње унутар државне шуме прави енклаве тј. хтео је да има свој посед, на који ага неће имати никакве ингеренције.

Интересантно је додати, да је према старијим турским законима сва земља била царска (државна) с тим, да је

земљиште способно за пољопривреду давано на уживање појединим лицима, заслужним за државу, дочим је шума остала увек државна. Крчење ситне државне шуме и привођење пољопривреди не само да се није ометало, већ је то било и препоручивано, сматрајући тај посао за севал (добро дело).

Зашто Аустрија није спречила те узурпације, постоји више претпоставки. Прво гранична линија државног поседа према недржавном била је тако велика, да је требао огроман број чувара, па да исту сачува да је непрећу непозвани. Чуvara је међутим било релативно мали број, тако да они нису били у могућности, да спрече надирање сељака у државни посед.

Друго, није постојала никаква запрека и контрола од самог села и општине, јер општине нису биле организоване, и јер нису излучене општинске шуме и пашњаци (мере и балталици), па да би их сељаци сами штитили и штеточине пријављивали властима.

Треће, феудално-кметовски однос пре рата диктовао је, да се породице не деле већ да се живи у задрузи. Живећи у задрузи стално се повећавао број задругара, а земља је остала иста. Ново време, које је дошло са Аустријом, донело је и нови начин живота, нове потребе. Настао је дакле други начин живота, а обрађивање земљишта вршило се и даље на примитиван начин. Осећала се стално несташица земље и потреба за запослењем сувишне радне снаге. Аустрија није приступила радикалном решењу аграрног питања у Босни и Херцеговини, али је изгледа увидела потребу сељака за земљом и толерирала вршење узурпација мање штетних за шумско господарство. Она доцније предузима вршење прво екстерне колонизације, да би у земљу довела поуздан елемент (Немце и друге), а да јој се неби приговорило што земљу дели странцима, почиње да врши унутарњу колонизацију, дајући земљом оскудним земљорадницима државно земљиште у привремени и трајни закуп. Онима који би добили земљу у трајан закуп, прелазила би иста након 10 година у њихово власништво под условом, да земљу приведу пољопривреди и да буду у политичком погледу исправни. После ослобођења та се колонизација врши и даље, као и подела добровољцима њихове добровољачке компетенције. Поред свега тога узурпације узимају све више маха, да оне напоскон прелазе у право девастирање државних шума. У многим случајевима оне су учињене само зато, да би се са земље дигло дрво, а после тога земљиште, које је апсолутно шумско тло напуштало се је, па је онако са пањевима изгледало као какво гробље. Последице оваквога рада биле су те, да су сељаци долазили у сукоб са властима, настао је огроман број шумских кривица, суђења, деложирања итд.

Појединци су сем тога своје узурпације као и закупнине бесправно продавали, замењивали за власништво, делили међусобно итд. и ако то све није могло бити provedено у грунтовници. Катастарски органи за време редовног пословања у општини, снимали би те узурпације у колико би наишли на њих, те би узурпанте задуживали порезом. Ипак многе узурпације остале су до данас непремерене.

Да би се питање извршених узурпација, колонизационих закупа и поделе државног земљишта у Босни и Херцеговини једном дефинитивно решило, као и да би се једном заувек енергично стало на пут даљем вршењу узурпација, донета је у месецу јуну 1936 г. Уредба са законском снагом о додељивању државног шумског земљишта и ликвидацији узурпација у ранијој Босни и Херцеговини број 22.198/1, а доцније у месецу новембру 1936 донет је Правилник за извођење те Уредбе број 27.527/36.

Овај цео посао око извршење поменуте Уредбе, поверен је шумским властима и то по одредбама § 10 поменуте Уредбе и чл. 4 Уредбе о овлашћењу за извођење јавних геодетско-геометарских радова и о условима стицања тог овлашћења број 1100/V од 15-1-1932 г. Дакле цео посао око извршења Уредбе, тј. претходне радове, премер, поделу земљишта, канцеларијске радове и састав пријавних листова врше искључиво шумарске власти, а катастарске власти дају триангулациону подлогу, имају право надзора, врше класирање ново насталих култура и проводе све промене кроз мапе и катастарски операт, а према деобним плановима и пријавним листовима, које им шаљу Дирекције шума.

ГЛАВНА НАЧЕЛА УРЕДБЕ ЈЕСУ СЛЕДЕЋА:

А. СУБЈЕКТИ поделе државног земљишта по поменутој Уредби били би следећи:

- 1) добровољци који још нису добили земљиште према Закону о добровољцима.
- 2) колонизациони закупци тј. она лица, којима је држава уз минималну закупнину уступила изванредан део земљишта у стални закуп, а које је земљиште након истека рока закупа прелазило у њихово власништво.
- 3) узурпанци тј. лица, која су у поседу државног земљишта без правног наслова.
- 4) земљом оскудни земљорадници тј. лица, која имају мало своје властите земље, те која рефлектирају да им држава додели изванредан део земље.
- 5) национални радници тј. лица, која су за време Аустрије била прогањана, затварана, мучена и сл.
- 6) лица која рефлектирају да купе мање испрекидане комплексе, који преостају након извршене поделе и то у површини до максимум 2 ха.

Б. ОБЈЕКТИ поделе државног земљишта према чл. 2 Правилника број 27.527/36 јесу:

- 1) земљиште, које је дато неком лицу у стални закуп у сврху колонизације.

2) узурпације које су извршене до 1 јануара 1936 г., у колико нису енклаве у државном поседу, који ће по извршеном додељивању преостати држави.

3) мање испрекидани комплекси.

4) делови шумског земљишта обрасли ситном шумом и ниском шумом као и пашњаци, који нису потребни поједином селу за испашу.

Члан 2 Уредбе предвиђа како се државно земљиште може поделити, дачим члан 3 Правилника цитира она земљишта, која се не могу додељивати а то су:

1) апсолутно шумска земљишта и заштитне шуме;

2) високе шуме и старије и вредније састојине средњих и ниских шума;

3) шуме и пашњаци, који ће се доцније издвојити као сеоско добро, кад буде извршено излучење сеоских шума и пашњака (мере и балталик);

4) земљишта, која се из разлога рационалне шумске привреде не могу издвојити;

5) сувати и планински пашњаци;

6) енклаве у оним деловима шуме, који ће и по излучењу сеоских шума и пашњака остати држави;

7) земљишта, која се налазе на подручју рудних поља;

8) државна земљишта, која се налазе у ужем и ширем грађевинском реону, као и заштитном појасу у градовима, варошима и варошицама;

В. ПРИНЦИП, по коме се врши деоба земљишта јесте следећи:

1) прво се подмире добровољци до њихове законске компетенције тј. добровољци-борци добивају по 5 ха, а добровољци-неборци по 3 ха;

2) сталним закупцима оставља се сво земљиште, које су добили у закуп у сврху колонизације, а према уговору о закупу;

3) узурпанту се срачуна његова потреба за земљиштем, па ако његова узурпација не прелази површину те срачунате потребе, онда му се она цела оставља; ако му је површина узурпације већа од оне, која му припада по броју чланова и поседовном листу, онда му се вишак одузима; у овом другом случају обично се практикује, да му се до 2 ха прода по умереној цени, а ако му вишак узурпације прелази преко 2 ха, онда му се тај вишак мора одузети;

4) сво остало издвојено неподељено земљиште, дели се земљом оскудним земљорадницима.

Г. КОЛИЧИНА земљишта, које се додељује је следећа:

1) добровољцу-борцу 5 ха, а неборцу 3 ха, без обзира на број чланова и поседовно стање;

2) сталном закупцу она површина, на коју му гласи закупни уговор;

3) код узурпанта и земљом оскудног радника главни су фактори за количину земљишта, која се додељује површина њиховог земљишта, које поседују по било којем правном основу као и број чланова породице. Узето је за минимум да породица од једног, два и три члана, добива до 3 ха државног земљишта, а преко три члана још по један ха на сваког члана. Тако на пр. породица од осам чланова има право на осам ха државног земљишта под претпоставком, да нема уопште свог властитог, кметовског или добровољачког земљишта. Ако на пр. има та породица свога властитог земљишта 2 ха, а кметовског 3 ха, дакле свега 5 ха, онда јој припада од државног шумског земљишта још само разлика до 8 ха тј. још 3 ха, но и овде је поступак двојак.

а) код узурпанта се срачуна његова потреба за земљом и по могућству се подмирује из своје узурпације на начин, како је то изложено раније. Дакле свакако се настоји, да се узурпанту преда цела његова узурпација, коју је он обрадио. Незгодно је да се део његове

узурпације уручи другом надељенику, јер би узурпант, од кога би та узурпација била одузета увек рђаво гледао лице, које му је дошло на „његову“ земљу. На случај да неком лицу припада више земљишта него што је он узурпирао, онда се са њим поступа као са земљом оскудним земљорадником. Ово исто важи за добровољце као и сталне закупце.

б) код земљом оскудних земљорадника поступа се на тај начин, што се за свакога молиоца израчуна његова идеална потреба и те све потребе саберу за сваку катастарску општину, па се добије укупна потреба за ту катастарску општину на пр. 300 ха. Из података са плана израчуна се површина, која преостаје, кад се намире добровољци, закупци и узурпанти и добије се на пр. 240 ха. Ако се расположива површина подели са површином, која је потребна према броју молиоца, добије се количник, по коме треба доделити земљу земљом оскудним земљорадницима. У нашем је случају на пр. $240/300=0,80$ ха. Количник је дакле 0,80 ха а не један ха, колики би требао да буде да је било довољно расположивог земљишта. И овде треба разликовати два случаја. Ако је количник између 0,50 ха и 1 ха, онда се према томе количнику додељује свима молиоцима, а ако је испод 0,50 ха, онда Дирекција шума по своме нахођењу одабере онолики број лица, којима се може доделити земљиште по количнику 0,50 ха. Ова је одредба усвојена из разлога, да се не стварају ситне за пољопривреду неспособне привредне јединице.

На случај, да се интересенту додели земљиште под шумом, то сва шума изнад 20 см. прсног промера припада држави, коју је иста дужна у року од године дана од дана уручења земљишта интересенту, исећи и склонити са парцеле. У противном након године дана интересент постаје власник и шуме на додељеној парцели. У ту сврху елаборат о подели земљишта има да садржи и податке колико свака додељена парцела има дрвне масе, ради чега се на терену за сваку парцелу изврши клупирање сваког стабла изнад 20 см. прсног промера и узму остали подаци за рачунање дрвне масе.

Ето то би били главни принципи, по којима се врши рад по поменутој Уредби. Сад ћу покушати да опишем ток, којим се ти радови обављају, пошто је то за нас геометре од интереса.

Радове по наведеној Уредби обављају Дирекције шума као првостепене власти. Сада се ради на подручју Дирекције шума у Сарајеву, Тузли и Бањој Луци, дочим се на подручју Дирекције у Мостару још није приступило раду из разлога, што се тамо неће додељивати шумско земљиште у сврху његовог привођења пољопривреди, већ ће се тамо додељивати појединим интересентима крш у сврху пошумљавања. У ту сврху мораће претходно и поменута Уредба и Правилник да претрпе извесне измене

Да би Дирекције овај врло сложен посао обавиле, основани су при истим одељци за унутарњу колонизацију, на чијем челу стоје шефови одељка. Сваки одељак има 25—30 теренских службеника шумарских инжењера, као и потребан број административних и техничко-канцеларијских службеника. Поједини одељци од својих теренских службеника-инжењера формирају теренске секције, које се састоје од по два-три службеника, и на чијем челу стоји вођа секције. За вође се бирају старији искуснији службеници и они су у главном одговорни за успех у својој секцији.

Рад се обавља по катастарским општинама и то било да се одмах пошаље у један срез по две или више теренских секција, било да се рад почиње у више срезова, шаљући у сваки срез по једну теренску секцију. Овај други је случај чешћи, пошто се жели да се по Уредби ради у што више срезова. С обзиром на обимност и компликованост ових радова, број теренских секција односно број службеника требало би подвостручити односно потростручити, па да се ови послови сврше брзо.

Поступак по Уредби у једној катастарској општини био би следећи:

Пре него што теренска секција пође у своју одређену катастарску општину, дужна је да претходно прикупи све потребне податке, који ће јој требати у току рада, ти су подаци следећи:

1) прима молбе за доделу земљишта, које су стигле шумској Дирекцији до поласка теренске секције на терен;

2) преписује поседовне листове државног поседа (ерара), као и земљишно-књижне улошке његове;

3) адјустира планове дирекције шума на тај начин, што их упоређује са катастарским и грунтовним мапама, па их допуњује и сравњује са истих и то за парцеле државног поседа, као и парцеле приватног поседа, које леже уз државни посед у ширини до 300 м. максимум. Укратко, пре поласка на терен теренска секција преноси катастарско стање са катастарских мапа на своје мапе, на којима ће радити и то за парцеле државног поседа и суседне парцеле приватног власништва. Поред тога секција узима за своју употребу извод из списка парцела за оне парцеле, које се граниче са државним поседом, ради лакшег сналажења на терену. Адјустираће се сем тога и део приватног поседа око сталних тачака, које су потребне за везивање премера.

4) прикупља све податке о тригонометријској мрежи подручја, на коме жели да ради.

Ти су подаци: координате тригонометријских тачака, ситуације тих тригонометријских тачака (одмерања), прегледне карте тригонометријске мреже итд. Ове податке немају катастарске управе, већ их Дирекције шума преписују од Финансијске дирекције.

5) прикупља податке о рудним пољима уписаним на државни ерар, пошто та рудна поља нису објекат поделе била.

6) копира поделу на листове (мапе), прегледну карту среза са уцртаним катастарским и управним општинама итд.

Кад се је теренска секција снабдела са горњим подацима, приступа се раду по Уредби. Прво се прелази на такозвани *испитни поступак*. Он се састоји у следећем:

Најпре се среде све молбе по катастарским општинама, па се изузев добровољачких молби, за све остале молбе на-

стоји из приложених и других докумената установити поуздано два фактора и то *тачан број чланова* породице сваког молиоца и *тачну површину земљишта*, коју молилац држи у поседу било по којемгод правном основу. Ово су два најважнија фактора код додељивања државног земљишта, па се њиховом изналажењу обраћа највећа пажња. Да би се добио тачан списак чланова породице молиоца, теренске секције затраже од управних општина кућне листе, а да би се утврдила површина земљишта, коју молиоц поседује, узимају се из катастарских управа преписи поседовних листова за сваког молиоца. Ови се преписи дају на самој молби, а могу их вршити било органи Дирекције шума, било органи катастарских управа у ванканцеларијско време и то као акордне радове. Пошто у многим случајевима кућне листе као и преписи из поседовних листова не одговарају фактичном стању на терену, то их теренске секције проверавају на терену и то је такозвани *испитни поступак*. Све промене, на које том приликом наиђу и које помоћу општинских претставника несумњиво утврде, уносе црвеним мастилом и потврђују то потписима присутних претставника.

Кад је испитни поступак завршен, приступа се *премери*. Према чл. 30 Правилника број 27.527/36 премерити се има:

1) целокупно досада узурпирано земљиште, као и оно које је издато под закуп, без обзира да ли је од стране катастарских власти до сад премеравано;

2) гранична линија државног поседа који преостаје после завршене поделе земљишта;

3) сви објекти на државном шумском земљишту, које се има делити.

Премеравање под бр. 1) и 3) врши се графичком методом на адјустираним плановима Дирекције шума у размери 1:6250, док ће се премеравање под бр. 2) обавити нумеричком методом а на подлози тригонометријске мреже, која је постављена од стране Одељења катастра и државних добара. У ту сврху одељење је ове радне године вршило триангулационе радове у Срезу сарајевском и височком као и у неким срезovima Врбаске бановине, а ти ће се радови наставити у идућој години и то у ширим размерама.

Читав теренски рад на ликвидацији узурпација подељен је у неколико фаза:

1) *Обнова и допуна тригонометријске мреже*:

Правилник за извођење Уредбе о ликвидацији узурпација предвидео је, да се снимање детаља има вршити са полигоних тачака, а да полигони влаци имају бити везани на тригонометријску мрежу било нумерички било графички одређену. У ту је сврху поменути Правилник предвидео, да се пре извршења премера има обновити и допунити тригонометријска мрежа и добро сигнализирати. Показало се међутим у пракси, да се те тачке тешко налазе из разлога,

што су трајно обележене биле само тригонометријске тачке, које су биле одређене нумеричким путем, а оне су биле на отстојањима 3—4 км., те су се сачувале једино оне, које су биле на неприступачним местима. Остале тачке, које су графички биле одређене, нису трајно биле обележаване, па се нису ни сачувале изузев оних, које су биле на кућама, црквама и сл., па се ти објекти случајно до данас сачували. Овакових је објеката врло мало, а нарочито у југоисточној Босни, где су вођене ратне операције и где су куће, на којима су били знаци за графичке тригонометријске тачке, већином попаљене, па је везивање влакова за сталне тачке врло отежано и готово немогуће. Кад се не може да пронађе довољно старих тригонометријских тачака природно је, да се не може да обнови допуна графичке триангулације. Из свега овога види се, да је велика потреба, да се на подручју Босне и Херцеговине што пре развије тригонометријска мрежа до четвртог реда закључно.

2) Реамбулација границе државног поседа.

Да би се јасно на терену обележио објекат поделе земљишта, реамбулира се стара граница државног поседа према приватном власништву и то на основу плана, а служиће се при томе исказима општинских преставника и белегама на дрвећу, које су се до данас сачувале.

3) Премамер узурпација.

Састоји се у томе, да се изврши премер свих до дана премера извршених узурпација закупа, и слично. Премамер се врши геодетским столом (кипреглом) система Бошковић, Рост, Најхефер итд. Инструменат се постави на статив, који се може чврсто утврдити. Инструменат је за време рада непомичан. Има цевасту либелу за хоризонтирање, бусолу за оријентирање, вилицу са виском за центрисање над неком тачком, дурбин са кончаницом за визирање и за оптичко мерење дистанца. Има вертикални круг за читање вертикалних углова. Секције су снабдевене летвама од 4 м. но без централних либела на њима. Сем тога инструменат садржи перспективни линеал те прибор за цртање, нанашање (фелд-бештек).

Премамер се врши са полигоних влакова. Правилник бр. 27.527/36 и упутства за рад техничких секција предвиђају, да се пре премера има развити и графички одредити најпре полигона мрежа, па тек онда приступити снимању узурпација. Полигони се влак повлачи између двеју датих тачака раније одређених (обично двеју тригонометријских тачака графички одређених). На терену се полигоне тачке обележавају коцем. Хоризонтални се углови за мрежу мере графички и одмах њихови смерови повлаче на плану. Стране се мере оптичким путем. Редуковање дужина добивених са три конца, врши се помоћу таблица за ту сврху и тачност нарочито направљених. Редукована страна наноси се одмах

пољским шестаром и упикира полигона тачка. Допуштене визуре на полигону мрежу јесу до 130 м., а дуже стране мере се помоћу везних тачака. С обзиром да се полигоне стране одмах наносе, то се тахиметријски записник за оптичко мерење дистанца негде води а негде не води. Пошто се полигони влак доведе до сталне тачке, на коју се веже, установи се графичко његово оступање, па ако је у границама дозвољених оступања, онда се изврши графичка расподела оступања и полигоне тачке упикирају на своје највероватније место. Овде ми је напоменути, да се према Правилнику бр. 27.527/36 линеарно оступање креће од 1/100 до 1/50 дужине целог влака. Кад су тачке упикиране на своје највероватније место, тада се извуку кружићи зеленим тушем и испише број тачке поред кружића. Бројеви полигоних тачака теку од 1 па на даље у сваком влаку.

Овакав је поступак изравнања и одређивања полигоне мреже и он би се свугде могао остварити, кад би пре радова по Уредби била развијена тригонометријска мрежа. Међутим док тригонометријска мрежа не буде била претходно развијена, дотле ће полигона мрежа да се тешко развија и одређује. Мораће да се вуку дуги влаци и затворени влаци и томе сл. Претходно постављање било графичке било нумеричке триангулације или њена обнова од стране Одељења катастра и државних добара, намеће се као неопходна потреба, да би се овај тако важан и озбиљан посао могао са потребном тачношћу обавити. Полигоне се тачке обележавају кољем. Пошто се рад по Уредби састоји из 8 операција, које се обављају у року од 2 до 3 године, то би требало, да се све те операције обаве са *истих* полигоних тачака, па да се сваки пут добију исти резултати премера. Међутим, пошто се полигоне тачке обележавају кољем, то их и сељаци чупају, па се тако мрежа непрекидно обнавља. Било би добро, да је Правилник предвидео трајно обележавање полигоне мреже.

Кад је тако прво одређена мрежа, онда се приступа премеру узурпација. Детаљне међне тачке могу се снимати визурама и до 200 м., али се то не практикује обзиром на слабу оптику инструмената. Пошто се парцела сними са потребним бројем детаљних тачака, онда се она привремено топографише (нумерише) и то према упутству за рад техничких секција виолет тушем за сваки лист (мапу), почев од 1 па на даље. Сем тога води се прегледни списак земљишта, у који се уписују индикације за сваку снимљену парцелу.

Снимају се само узурпације на државном поседу, а у приватном поседу само по једна детаљна тачка, колико да се покаже смер граничних парцела са државним поседом.

Ово је у неколико речи приказано, како се врши одређивање полигоне мреже и снимање узурпације, а сада би

хтео да истакнем, зашто је потребно, да овај премер буде извршен на сигурној основи тј. на тригонометријској мрежи. Овај се премер врши код нас у Босни и Херцеговини, где имамо катастарске планове 1:6250 израђене графичком методом одмах након уласка Аустрије у Босну и Херцеговину. На основу тих планова, израђена је и грунтовница. Дешава се међутим, сада пригодом премера узурпација, да се у многим не слаже садашње стање са стањем на плану, као и да се првобитни цртежи појединих парцела у многим исправљају наводно да ту постоје грешке првобитног снимања. Понекад власништво испадне као да лежи у државном поседу и обратно, и томе сл. Нарочито објекти, потоци и путеви у већини случајева много се измењују. Ми тако добивамо два стања. Једно досадање стање, а друго стање које су нашли шумарски органи и које треба да одговара фактичном. Требало би дакле, да се садање стање исправи према стању које су нам дале шумарске власти. Да би се оваква исправка, па макар она била и знатнија, могла са сигурношћу спровести кроз катастарске планове и остали операт, потребно је да ово садање мерење буде почивало на савим сигурној основи, а та основа само је триангулација, било нумеричка било графичка. Ово је врло важно и због тога што је потребно помоћу катастарских планова установити, пренети на терен границу државног поседа са власништвом и следствено томе установити, да ли је државни посед узурпиран или није.

Напосе се мора истаћи, да би шумски органи тј. теренске секције, поверени им посао могле много брже и много поузданије да обаве кад би имали сигурну подлогу, на којој ће засновати свој премер.

Дринска финансијска дирекција у Сарајеву поднела је Министарству финансија реферат о извршењу Правилника бр. 27.527/36, па се је надати, да ће Министарство финансија споразумно са Министарством шума и рудника и Финансијском дирекцијом у Сарајеву, послати идуће теренске сезоне више триангулационих секција ради постављања нове тригонометријске мреже или обнове старих тригонометријских тачака.

Кад буде премер узурпација завршен, онда се комисијским путем издвоји комплекс државног земљишта за поделу.

Комисију сачињавају: Шеф одељка за колонизацију, шеф шумске управе, шеф теренске секције и преставници месних општинских власти. Пошто је комисија издвојила тај комплекс, онда се у истом изврши снимање објеката, гробена и другог што би могло да послужи као помоћно средство за пројектовање парцелације. Према површини расположивој, као и према идеалној потреби пронађе се количник, те према њему за сваког молиоца пројектује парцела, која ће му се доделити. Том се приликом пројектују

путеви и прогони. После тога пројекат се привремено преноси на терен, да би надељеници видели шта добивају, да би шумски органи видели може ли се парцелација остварити како је замишљена, а у случају да је земљиште под шумом, да би се за исто могли узети елементи за рачунање дрвне масе.

Кад цео теренски и канцеларијски посао у једној катастарској општини буде завршен, онда се приступа изради деобних планова и пријавних листова. У ту се сврху према чл. 38 Правилника број 27.527/36 пријаве катастарској управи све утврђене промене по чл. 41 и 43 Закона о катастру земљишта, а које се промене односе на границе катастарске општине на површину, културу, објекат, исправке запажених грешака и цепање парцела. Овај деобни план сачињен у три примерка као и пријавни лист, доставиће Дирекције шума Финансијској дирекцији у Сарајеву, која има овлаштење за вршење надзора над свима техничким радовима по чл. 39 Правилника бр. 27.527/36 и то на целом подручју бивше Босне и Херцеговине, без обзира на територијалне надлежности финансијских и шумских дирекција. Пошто Финансијска дирекција у Сарајеву начелно одобри деобни план и пријавни лист, шаље га надлежној катастарској управи да га преиспита, одобри и дефинитивно проведе у кат. плановима и операту.

Пошто се деобни план и пријавни лист проведе у катастарским плановима и операту, доставља се земљишно-књижном суду на provedбу изравно, а не преко Пореске управе, јер ова provedба не подлежи плаћању деобне и преносне таксе.

Земљишно-књижни суд ће провести по званичној дужности исто тако све те промене.

Један примерак одобреног деобног плана и пријавног листа враћа Катастарска управа Шумској дирекцији, која тада интересентима издаје одлуке о додели државног земљишта. На ове одлуке интересенти имају право жалбе Министарству шума и рудника у року од 30 дана. После тога рока одлуке постају правомаћне, те се одлуке шаљу земљишној књизи са назначењем, да су постале извршне и да се пренос власништва пренесе на надељеника.

Важно је овде додати, да ће се земљиште, које се додељује интересентима, укњижити на старешину задруге, од кога потиче иста, ако је он жив, а ако он није жив, онда на старешине појединих породица, које од њега потичу односно на њихове наследнике. У овом другом случају, где ће се додељено земљиште књижити на више лица тј. старешина појединих породица и њихових наследника, уписаће се у властовници на њих по идеалним деловима, на пр. у задрузи су два жива брата са својим породицама, жена и деца једног умрлог брата и неудата сестра, тада ће се у

земљишној књизи идеални делови сувласништва утврдити сразмерно броју чељади.

На пр. први брат има 5 деце и жену				
тада он има	7 чланова	и на њега се књижи	7/15	
Ако други брат има жену и 2				
деце, тада он има	4 члана	„ „ „	4/15	
Иза умрлог брата остало 2 деце				
и жена, дакле свега	3 члана	„ „ „	3/15	
Неудата сестра чини	1-ог члана	„ њу „	1/15	
	Свега 15 чланова		15/15	

Овакав начин књижења узет је ради социјалне правде, да би сачувао задружни живот у селу, да би отуђивање добивеног земљишта било отежано и да би се у јачим задругама земљиште што брже привело пољопривреди, што је и крајњи циљ сваке колонизације.

Исто тако је важно напоменути, да се пренос додељеног земљишта у власништво интересената врши бесплатно уз забиљежбу ограничења из чл. 28 до закључно 35 Закона о бившим кметовским селиштима и стеченим беглцима од 17 маја 1928 и Правилника уз тај закон број 21.763/28, а то ограничење састоји се у том, да се известан минимум земљишта не сме отуђити без одобрења административне власти, који за Босну износи 1 ха по глави тако, да сво добивено земљиште стоји под заштитом ограничења.

Пошто одлуке постану извршне (30 дана), онда се надељеници уведу у посед, покаже им се дефинитивна парцела која им се додељује и од њих се захтева, да те добивене парцеле омеђе трајним белегама. Том приликом наплатиће се од свакога надељеника изузев добровољца по 20.— динара по ха на име таксе (паушал).

После увођења у посед надељеника, преостало државно земљиште омеђава се трајним белегама, опише та граница, састави протокол омеђавања, које потпишу сви власници, чији посед граничи са државним и та дефинитивна граница снимаће се нумеричком методом на подлози тригонометријске мреже у Југословенском координатном систему и картирати на чистим листовима. Ови листови са нанетом дефинитивном границом као детаљне скице, сачуваће се до новог катастарског премера и на њима ће се тада наставити премер.

На овај начин извршиће се у многим катастарским општинама у Босни и Херцеговини, подела државног земљишта и том приликом извршити обимна премеравања. Дужност је свих катастарских и шумарских власти, да се та премеравања обаве са највећом тачности, која се може постићи графичким премером. А то ће бити у будуће могуће, кад буде триангулација претходила премеру узурпација. У овом случају премер узурпација би се вршио не на плановима 1:6250, већ на чистим листовима као прилозима (Бај-

блат) тих планова. Тако ће катастар у Босни и Херцеговини добити велике површине наново премерене и реамбулисане, а то све иде у прилог побољшању и исправци техничког катастра у Босни и Херцеговини.

ЛИТЕРАТУРА:

Уредба са законском снагом о додељивању државног шумског земљишта и ликвидација узурпација у ранијој Босни и Херцеговини.

Правилник: за извођење Уредбе о додељивању државног шумског земљишта и ликвидацији узурпација у ранијој Босни и Херцеговини број 27.527/36.

Упутства за рад теренских секција бр. М. ш. и р. 13014/37.

Milenko P. Mičić
geometar

О ШЕРИЈАТСКОМ НАСЛЕДНОМ ПРАВУ

Смрћу неког лица као субјекта разних права настаје извесан поремећај, који има да се доведе у склад са постојећим правним стањем. У ту сврху код среских судова воде се оставинске расправе. По датјој речи интересаната суд издaje одлуке по општем грађанском поступнику за све грађане сем грађана исламске вере. Оставинске расправе за муслимане воде шеријатски судови, јер основ целокупног друштвеног и породичног живота муслимана јесте шеријат.

За све немуслимане, па добрим делом и за муслимане само по рођењу, шеријат значи што и X, Y или Z — непознанца. То он значи и онда, ако се из њега издвоји наука о верованју и обредима, те остави само наука о друштвеном животу. Прва два одломка те велике науке може свако да увађава према својим религиозним осећањима и шватањима уопште, али к' овоме задњем као и свим правним правилима, који произлазе из њега — дакле шеријатском праву, мора да pride сваки наш човек а геометар посебно. Geometar мора да detaljno проучи бар приватно шеријатско право а нарочито његов део — наследно право.

На основу одлука датих по шеријатском наследном праву gruntovnica врши пренос некретнина са умрлог на његове наследнике. Koliko је gruntovnica у tesnoj vezi са katastrom, koliko живот једне зависи од живота друге установе, сувишно је naglašavati. А када се уз то зна, да у Босни и Hercegovini има $\frac{1}{3}$ — од ukupnog stanovništva — muslimanske vere, чiji живот одређује шеријат и где gruntovnica има и свој век, онда је јасна neophodnost poznavanja од стране geometra свих правних правила шеријатског наследног права.

Шеријатско наследно право је много složeno koliko с obzirom на objekt toliko и subjekt наследног права. Оно obuhvata и сва права и obaveze што ih је umrli pred smrt imao, што nije slučaj kod грађанског наследног закона. Зато zadaća